

KEHITYSVAMMA-ALAN ASUMISEN NEUVOTTELUKUNTA

VUOSIKOKOUS

AIKA 23.5.2011 klo 10.00 – 13.45

PAIKKA ESKOON SOSIAALIPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ

Läsnä:

Susanna Hintsala

Elina Antikainen

Veli-Pekka Sinervuo

Tuula Poikonen

Jaana Laaksonen

Pia Kalliokoski

Marika Metsähonkala

Jere Metsähonkala

Kirsi Konola

Markku Virkamäki

Jutta Keski-Korhonen

Merja Jarva

Markku Niemelä

Pekka Mikkola

Juha-Matti Kivistö

Tuula Luoma

Erkki Paara

Jouko Hämäläinen

Anu Romppainen

Tommi Kivimäki

Jouni Nummi

Merja Paavola

Jouko Alinen

1. VUOSIKOKOUKSEN AVAUS

Jouni Nummi esitteli Eskoon strategiaa ja visiota sekä toivotti osallistujat tervetulleeksi.

2. KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Markku Virkamäki valittiin kokouksen puheenjohtajaksi ja Kirsi Konola sihteeriksi.

3. KATSAUS NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINTAAN VUONNA 2010

- Neuvottelukunta on epävirallinen alan toimijoiden verkosto, Ei rekisteröity organisaatio.
- *Olemme sopineet seuraavan ilmaisun käyttämisestä neuvottelukunnan yhteydessä*

***Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta** on kehitysvamma-alan järjestöjen ja julkisten toimijoiden yhteistyöverkosto. Neuvottelukunta edistää YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan yleissopimuksen toimeenpanoa Suomessa ja tekee työtä asumiseen liittyvien palveluiden laadukkaan järjestämisen puolesta. Itsemääräämisoikeus, täysi osallisuus ja valinnan mahdollisuudet kuuluvat myös kehitysvammaisille ihmisille.*

- Neuvottelukunta on toiminut jakaantuneena työ- ja laatuvaliokuntiin
- Työvaliokunnan puheenjohtajana on toiminut Markku Virkamäki kehitysvammaisten palvelusäätiöstä ja laatuvaliokunnan puheenjohtajana Susanna Hintsala kehitysvammaliitosta

TYÖVALIOKUNNAN KESKEISET ASIAT OVAT OLLEET

1. Neuvottelukunta on pyrkinyt pitämään esillä Markku Niemelän selvityshenkilönä tekemästä esityksestä 600 uuden ARA-rahoitteen asunnon tarpeesta vuosittain. Syksyllä 2010 Aaraan tulikin hakemukset yli 800 asunnolle eri toimijoiden taholta.
2. Vaikuttaminen Ray:en myöntämään investointiavustusprosenttiin, investointiavustuksen perustana olevan hintatiedon järjestelmän muuttamiseen sekä mahdollisuuteen saada yksittäinen asunto hankituksi myös uudisrakennuskannasta. Ray päätti joulun alla 2010, että ympäristöministeriön ylläpitämä asuntojen reaaliaikainen hintatietojärjestelmä on tässä asiassa perustana. Se oli tärkeä ja merkityksellinen päätös. Juuri kokoukseen saatiin tieto Ray:n myönteistä päätöksestä, että yksittäinen asunto voidaan ostaa myös uudisrakennuksista.
3. Neuvottelukunta otti kesällä 2010 työn kohteeksi hankintalakiin vaikuttamisen. Joulukuussa 2010 kokouksessa päätettiin ottaa tavoitteeksi hankintalain muuttaminen siten, että hallitusohjelmaan tehdään kirjaus vammaisten henkilöitten asumispalveluitten ja jokapäiväisen avun ja tuen poistamisen hankintalain piiristä. Vaikuttamistyötä on tehty koko kevään ajan erityisesti eduskuntavaalien yhteydessä. Nyt hallitusohjelman neuvotteluihin on valmistauduttu oheisen liitteen mukaisella

tavoitteella perusteluineen. Työ jatkuu ja on parhaillaan ratkaisevassa vaiheessa. Kaikkia kuutta neuvotteluissa mukana olevaa puoluetta on lähestytty tällä viestillä. Myös aiemmin perussuomalaisia.

4. Varman tapaaminen: viety viestiä siitä, että sijoitustoiminta olisi vastuullista ja käyttäisivät kriteerejä kun lähtevät rahoittamaan erilaisia kohteita. 10.6 Ilmarisen tapaaminen.
5. Valviran valvontasuunnitelma on valmistumassa. Tärkeää on, että kaikki aluevalvontaviranomaiset tulkitsevat suunnitelmaa yhtenevästi.

KESKUSTELUA:

- Ray on hyväksynyt tukiasuntojen hankinnan uudiskohteista tietyin rajoituksin (max 2/kohde, max 10% asunnon hankkijan kokonaisuudesta).
- Miten tukiasuntojen hankintaa voitaisiin lisätä ja miten Neuvottelukunnan jäsenet voisivat keskinäisellä synergialla kehittää tätä?
- Asumistuen kohottaminen ollut esillä, mutta siinä ei päästy eteenpäin
- Kehitys on samansuuntaista kuin Valtioneuvoston periaatepäätöksessä, kuitenkin niin että enemmän on kotoa muuttavia kuin laitoksista muuttajia. Tuodaan myös näkökulma, että myös muista asumispalveluista on muuttajia.
- Pitäisi avata sitä, miten Ray-avustusprosentti vaikuttaa vuokran määrään, näitä laskelmia ei ole tehty. KELAn asumistukirajat säätelevät kuitenkin tehokkaasti vuokran määrää.
- Mihin muihin asioihin meidän keskeiset teemat liittyy –Paras –prosessi, koko sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen. Miten voitaisiin kiinnittyä edistyneimpiin käytäntöihin, jotka lisäävät hyvinvointia. Tietyillä alueilla niiden ihmisten määrä, jotka tarvitsevat apua ja tukea lisääntyy. Olisi pystyttävä katsomaan asioita hyvin laajasti, rakenteiden tasolla.
- Terveydenhuollon ja etenkin psykiatristen palvelujen tarve –tämä tulee olemaan keskeinen laitoshajautuksen näkökulma
- Haasteet liittyvät etenkin palvelujen järjestämiseen ja ihmisiä palautuu kaiken aikaa laitoksiin tästä johtuen. Erityisosaamisen puute arjen asumisessa on todellinen haaste. Tarvitaan jalkautuneita palveluja, joilla pystytään ratkaisemaan palvelutarpeita. On myös selvää, että kustannustehokas palvelujen tuottaminen ohjaa toimintaa. Tulisi tarkastella kokonaisuutta ja asiakkaan saamaa lisäarvoa.
- Ympäristöministeriö on käynnistämässä tutkimusta yhteistyössä Kehitysvammaliiton kanssa tämän hetken tilanteesta ja liittyen etenkin eniten apua tarvitsevien henkilöiden tilanteeseen. Tämä toteutetaan vertailututkimuksena eri maista. Tarkastellaan myös sitä, minkälaisia ratkaisuja Ara:n päätösten kautta on syntynyt ja mikä on tämän hetken tilanne.
- Tarvittaisiin enemmän kuntia mukaan neuvottelukunnan työhön.
- Ray:n rahoitus ohjaa sirpalemaiseen ajatteluun, vaikka tarvittaisiin laajaa ajattelua ja esim. koko naapurustojen tarkastelua
- Alueelliset suunnitelmat ovat parhaillaan tuottaneet prosessin, kuten on tapahtunut Eskoon alueella. Tarvitaan seutukunnallisia ja alueellisia ratkaisuja.
- Minkälaisia ratkaisuja olisi löydettävissä, kun palvelutarpeet ovat erittäin suuret?

- Kustannukset: ei pitäisi mitata asumispäivän hintaa vaan sitä, mitä asiakkaan tarvitsemien palvelujen tuottaminen sovitulla laatusolla kustantaa.

LAATUVALIOKUNNAN KESKEISET ASIAT OVAT OLLEET

1. Laatuvaliokunta on tehnyt tunnetuksi YK:n yleissopimusta vammaisten ihmisten oikeuksista ja laatinut yhteiseen käyttöön vaikuttamis- ja kampanjamateriaalia. Yhteistyössä toteutettiin 6 alueellista seminaaria sekä kansainvälinen päätöstapahtuma 23.3.2011 Helsingissä. Tilaisuudessa puhuivat Ihmisoikeuskomissaari Jan Jarab ja Luk Zelderloo EASPD:stä Euroopan tilanteesta laitosten lakkauttamisen prosessissa. Uusista yksilöllisen asumisen malleista kuultiin esimerkkejä Iso-Britanniasta ja Suomesta.
2. Asuntojen laatukriteerit, jotka ovat myös Aran soveltamat
3. Laatuvaliokunta on valmistellut laatukriteerejä palveluille ja yhteistyössä Aran kanssa vaikuttanut asuntojen rakentamisen näkökulmiin. Nämä kriteerit tulevat hyväksyttäväksi vielä kesäkuun aikana ja ovat esillä vuosikokouksessa. Valmistelussa on ollut viime vaiheen haasteita siksi, että suositukset suuntaisivat toimintaa oikealle uralle.
4. Laatuvaliokunta työstää tällä hetkellä 3 jaoksessa uusien palvelumallien kehittämistä, asenteisiin liittyviä kysymyksiä, yleispalvelujen kehittämistä ja henkilöstön koulutukseen ja lainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä.
5. Kesäkuussa 2010 järjestettiin kansainvälinen konferenssi What about me –Including the most excluded vaikeimmin vammaisten henkilöiden oikeuksista. Konferenssi onnistui hyvin ja keräsi 300 vierasta kolmeksi päiväksi Helsinkiin.

KESKUSTELUA

- Tuetun päätöksenteon opaskirjamateriaalia tuotetaan yhteistyönä eri toimijoiden kesken
- Henkilöstön koulutukseen tullaan panostamaan, oppikirjamateriaalia puuttuu ja verkosto voi toimia hyvin materiaalin tuottajana.
- Kun keskustellaan esim. psykiatrisista haasteista tulisi huomata, että suurin osa haasteista on tuotettuja ja sosiaalisten olosuhteiden aikaansaamia.
- Henkilöstörakenteen muutos, eläköityminen
- Tarvitaan alalle oppikirja jossa avataan sosiaalisen vammaisuuden käsitettä
- Neuvottelukunnan kotisivut
- hallinnon rakenteet ohjaavat järjestelmäkeskeiseen kulttuuriin, vaikka pyritäänkin asiakaskeskeisyyteen
- oppilaitosten näkökulma edelleen hoidollinen –miten tätä saataisiin muutettua
- Avohuollon ja laitoshuollon raja poistuu ja jäänee lainsäädännöstäkin pois
- Tuetaan varhain omaa elämää, ei vasta sitten kun asiat on jo mennyt pieleen
- Lähtökohtana yksiköllisyys, ei ryhmässä tekeminen
- Miten laatukriteerit tulevat osaksi käytäntöä

4. VAIKUTTAMIS- JA TYÖSUUNNITELMA

Käytiin keskustelua suunnitelmasta

- Resurssit ja toimeentulo:
 - Ray rahoitukseen vaikuttaminen
 - Työosuusraha
- Tarvitaanko seminaaria ym. hankintatoimelle, heitä tulisi kouluttaa.
- Tarvitaan kotisivut → KVL tekee syyskuuhun mennessä neuvottelukunnan kotisivut (www.kvnk.fi)
 - Päivitysmenettelystä sovitaan myöhemmin
 - Keskeiset ajankohtaiset asiat ja kannanotot sivustolle
- Vaikuttamissuunnitelma hyväksyttiin näillä muutoksilla. Kehitysvammaliiton tarjous kotisivujen tekemisestä otettiin kiitoksin vastaan.

5. TYÖ- JA LAATUVALIOKUNNAN JÄSENTEN NIMEÄMINEN

- Tarvittaisiin edustaja Keski-Pohjanmaalta, Pirjo Häggblom. Kysytään onko käytettävissä ja kummassa valiokunnassa haluaa toimia
- Tukiliitosta Risto Burman tulee jossain vaiheessa mukaan Työvaliokuntaa
- Satakunnassa Jouko Alinen nimetään Laatuvaliokuntaan
- Eija-Riitta Uusihauta nimetään Laatuvaliokuntaan Eskoosta
- Minna Halme, Kristiina Nousiainen mukaan laatuvaliokuntaan
- Jere Metsähonkala KVPS Tukenasta työvaliokuntaan
- Päätettiin, että Markku Virkamäki jatkaa työvaliokunnan puheenjohtajana ja Susanna Hintsala laatuvaliokunnan puheenjohtajana.

6. PALVELUJEN LAATUSUOSITUKSET

Susanna Hintsala esitteli laatukriteereitä. Pohdinnassa on vielä se näkökulma, että johtaako kriteeristö siihen, että kaiken katsotaan liittyvän asumiseen ja esim. henkilökohtaisen avun saaminen hankaloituu entisestään.

Sovittiin, että neuvottelukunta ottaa vielä kantaa kriteeristöön tästä näkökulmasta. Käydään asiasta sähköpostikeskustelu.

7. ASUMISPALVELUIDEN KEHITTÄMISHANKE

Jouko Hämäläinen esitteli hankeidea. Liittyy toimintakyvyn arviointiin, palvelun suunnitteluun sekä palvelujen kilpailutukseen. Hankala määritellä kilpailutusasiakirjoja niin, että tarjoukset olisivat vertailukelpoisia. Kyseessä on tuotteistamiseen liittyvä kysymys. Tekesille lähdessä suunnitteluhakemus, jonka jälkeen kerätään verkosto. Sovittiin, että neuvottelukunta toimii hankkeen ohjausryhmänä ja käsittelee hankesuunnitelmaa. Tähän liittyy myös aiemmin esille noussut ajatus kuntien hankinnoista vastaavien henkilöiden koulutukseen.

Tarve korostuu laitosasumisen vähentymisen myötä, kun täytyy hankkia entistä monimutkaisempia palvelujen kokonaisuuksia

Toimintakyvyn sekä tuen- ja avuntarpeen selvittämisessä on paljon kehittämistä. Tätä teemaa ei ole paljon käsitelty eikä käsitteellistetty.

Reilu palvelu on hakemassa avustusta Järjestölähtöisten sosiaalipalvelutuottajien omistajaohjauksen selvityshanke, eli selvitetään miten järjestöt ovat hoitaneet omistajaohjauksen.

8. NEUVOTTELUKUNNAN NIMEN MUUTTAMINEN

Neuvottelukunnan nimenä on ollut Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta. Keskusteluissa on ollut esillä ajatus, että nimestä poistetaan sana asuminen. (Kehitysvamma-alan neuvottelukunta).

Käytiin keskustelua, ja esillä on sekä puoltavia että vastustavia näkökulmia.

Päätös: Nimi pidetään toistaiseksi ennallaan ja kirkastetaan neuvottelukunnan toiminnan kuvausta ja toiminta-ajatusta.

9. VUODEN 2012 KONFERENSSIN TEEMA

Alustavissa keskusteluissa on tuotu esiin tarve keskittyä ensi vuoden konferenssissa kehitysvammaisten henkilöitten mielekkääseen päiväaikaiseen toimintaan (työ- ja päivätoiminta, työllisyys, muu päiväaikainen toiminta). Nämä em. toiminnat ovat jääneet ja jäämässä yhä enemmän jälkeen yksilöiden henkilökohtaisen osaamisen, perus- ja ammatillisen koulutuksen ja harrastuneisuuden tarjoamasta perustasta ja kaipaavat perinpohjaista uudistamista.

Kehitysvammaliitto järjestää keväällä 2012 Ratti-hankkeen seminaarin ja tätä on esitetty yhdistettäväksi ko. seminaariin. Kaksipäiväisyys tarjoaisi mahdollisuuden hyödyntää konferenssin edellinen ilta myös ohjelmassa.

Ollaan yksimielisiä siitä, että konferenssin teema on työ- ja päivätoiminta sekä mahdollisesti myös muut uuteen asumiseen liittyvät palvelut

Päivä: 22.3.

Ennen tätä esikonferenssina Ratti-hankkeen päätösseminaari, 21.3.

Toteutetaanko 21. päivän iltana jo ohjelmaa

10. MUUT ASIAT

Pekka Mikkola kertoi Reilu palvelu-organisaatiosta eli järjestölähtöisten palveluntuottajien toimintaedellytysten kehittämistä. Voidaan nähdä myös markkinointiyhteistyönä, Reilu palvelu – merkki lanseerataan 1.9. Tällä hetkellä on 14 valtakunnallista toimijaa mukana.

11. VUOSIKOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.45.